

PROMOTIE VAN DE MEDAILLE v.z.w.

PROMOTION DE LA MÉDAILLE a.s.b.l.

11de jaargang nr 2 lente 2007

11ème année n° 2 printemps 2007

2007/ 2-31

FLASH MEDAILLES

INHOUD - CONTENU

	Blz./Page
Woord van de Voorzitter.....	door M. L. Dupont 25
Le Mot du Président	par M. ,L. Dupont 26
In memoriam Thérèse Faes	par Marc Vancraenbroeck 27
Belangrijk / Important	28
Adolphe, Léopold Ledel (Dolf).....	door Luc Vandamme 29
Tentoonstelling /exposition : James Ensor ontmoet Dolf Ledel.....	35
L'île des pingouins d'Anatole France mise en médaille par Alphonse Darville.....	par Luc Smolderen 36
Nieuwe medailles / nouvelles médailles : Vlaanderen Waterland door F. Vanderplancke	39
Ugo da Carpi en de Internat. Triënnale voor Hedendaagse Houtgravure. door Paul Scheltens	40
Claude Charlier, dessinateur.....	par Jacques Toussaint 42
Penning "Jan de Lichte,,.....	door Dr. G. Stautemas 45
Bijlage bij de catalogus "Aglane de Nivelles,,	door Firmin De Smet 48
Recherche de médailles / Medailles gezocht.....	49
Flash – expo : Denise Peeters.....	49
Nieuwe medailles (vervolg) / nouvelles médailles (suite) Medailles door/par Francine Maas	50
Flash – expo : Henri Lannoye	53
Bourses auxquelles participe 'La Promotion de la Médailles' / Beurzen waarop 'De Promotie van de Medaille' aanwezig is.....	54

Het woord van de Voorzitter.

Onze Algemene Vergadering zal plaatsvinden op 15 juni 2007, en ook de viering van het 20 jarig bestaan van onze vereniging.

Traditioneel zal de jaarlijkse medaille en de aanwezigheidspenning aangeboden worden aan de leden en bovenop een herinneringsmedaille als verassing ! Dit kan allemaal dank zij de sponsoring van onze uitgevers-fabrikanten (die ook lid zijn van onze vereniging) : de Koninklijke Munt van België en Mauquoy Medal Company. Hartelijk Dank!

Enkele nieuwe medewerkers zorgen ervoor dat de geplande data voor het verschijnen van Flash-Medailles (...) en het publiceren van interessante artikels en actuele informatie mogelijk zijn. Eddy Schutyser heeft aanvaard om de redactie te verzorgen. Zijn inzet is groot en wij moeten hem bijstaan door hem de teksten en informatie vóór de 'deadline' te bezorgen.

De voorbereiding van de tweejaarlijkse tentoonstelling met catalogus 'Belgische Medailles Belges' loopt vlot.

Wij worden opnieuw verwacht in Namen (Seigneurie d'Anhaive) op het einde van het jaar en er zijn onderhandelingen aan de gang betreffende de locatie in het Nederlandstalige landsgedeelte.

Er werd bevestigd dat de studie 'Aperçu de la Médaille en Belgique dans la première moitié du XXe siècle' eerstdaags verschijnt. Het boek zal aan degene die hiervoor reeds intekende overhandigd worden en ook verkocht op de beurs ter gelegenheid van het weekend van onze Algemene Vergadering (15, 16 en 17 juni a.s.).

Er wordt een verbeterd exemplaar gedrukt van onze ledenlijst met alle nodige gegevens en in deze Flash-Medailles worden enkele inlichtingen betreffende actuele manifestaties medegedeeld.

Ik hoop dat u talrijk aanwezig zult zijn op ons feestweekend in juni !

Le mot du Président.

La date du 15 juin 2007 sera celle de notre Assemblée Générale et de la commémoration du 20ème anniversaire de notre association.

La médaille annuelle, don à nos membres, et le jeton de présence, sont devenus traditionnels.

Une médaille commémorant notre 20ème anniversaire est en voie de réalisation. Elle sera «la» surprise. Nos généreux sponsors, les éditeurs fabricants (et membres) : La Monnaie Royale de Belgique et Mauquoy Medal Company nous permettent ces gâteries ! Nous leur sommes dès lors très reconnaissants.

Grâce à de nouvelles collaborations le Flash-Médailles semble avoir repris la bonne voie en respectant les dates de parution (...) et en publiant des articles intéressants et des informations d'actualité.

Eddy Schutyser a accepté de se charger de la rédaction et se démène littéralement. Il rappelle tout le monde à l'ordre. Rendez-lui la vie plus facile en obtempérant à ses demandes et en respectant les 'deadlines' imposés.

La préparation de notre catalogue et exposition « Belgische Medailles Belges » est en bonne voie. Nous avons obtenu à nouveau d'être hébergés à Namur (Seigneurie d'Anhaive) à la fin de l'année et sommes encore à la recherche d'une location en pays flamand.

J'ai été avertie que la parution de l'étude 'Aperçu de la Médaille en Belgique' dans la première moitié du XXe siècle' est imminente. Le livre sera certainement remis aux souscripteurs et vendu lors de la bourse qui aura lieu le week-end de notre Assemblée Générale (15, 16 et 17 juin prochain).

Un nouveau répertoire corrigé de nos membres avec leurs coordonnées est en cours de réalisation.

Vous trouverez dans ce Flash-Médailles quelques informations concernant des manifestations et activités d'actualité.

J'espère vous voir nombreux lors de notre week-end festif du mois de juin !

M.L. Dupont,
Président / Voorzitter.

Prochain numéro : été juillet 2007 Volgend nummer : zomer juli 2007
--

Textes doivent être en ma possession avant fin juin 2007.
Teksten dienen in mijn bezit te zijn vóór eind juni 2007.

E. Schutyser, redacteur.

In memoriam Thérèse Faes *

Elle était née Marie-Thérèse Devadder et nous a quittés le vendredi 23 mars 2007, après une longue maladie, supportée avec un grand courage.

Issue d'une ancienne famille bruxelloise, dont les aïeux. appartenaient au patriciat urbain, elle avait uni sa destinée, dans un mariage typiquement belge, elle, la francophone, épousant un bruxellois néerlandophone, à notre ami Willy Faes, le très dévoué secrétaire et trésorier de notre association.

Elle lui avait donné, au fil du temps, trois beaux enfants, Laurence, Véronique et John-Philip dont elle s'occupa avec toute l'attention et l'amour qu'une mère peut accorder à ses rejetons.

Thérèse était une des figures emblématiques de notre association, dont elle était membre, aidant son mari dans ses tâches de secrétariat, présente aux assemblées générales, silhouette menue, toujours souriante, mais pouvant faire preuve d'un humour quelque fois mordant. Elle accompagnait souvent Willy aux activités et festivités numismatiques belges ou internationales. Elle avait constitué une collection de médailles, dédiée à Saint-Michel, un des patrons de sa bonne ville.

Elle laisse un mari aimé et aimant, heureusement entouré de ses enfants, vers qui vont toutes nos pensées, et nous tous, ses amis désemparés, qui garderons son souvenir, enfermé dans nos cœurs.

Au revoir, Thérèse.

Marc Vancraenbroeck

* Marie-Thérèse Faes-Devadder
Médaille par Pieter Van Nieuwenhuizen, 2006
Fonte argent et bronze – 61 x 59 mm

BELANGRIJK

Viering 20ste verjaardag van de vzw « PROMOTIE VAN DE MEDAILLE »

Vrijdag 15 juni	15.00 uur :	Algemene Vergadering met bestuursverkiezing
	18.00 uur :	ontvangst buitenlandse gasten en gezellig samenzijn
Zaterdag 16 juni	08.30 uur :	medaillebeurs van en voor de leden
	10.00 uur :	drie voordrachten (Nederlands – Frans – Duits)
	12.30 uur :	vertrek per autobus naar de stichting « Sculpturama » te Bornem / lunch , bezoek atelier Henri Lannoye , galerij en beeldenpark .
	18.00 uur :	terugkeer naar het Eurovolleycenter te Vilvoorde
	20.00 uur :	feestelijk avondeten in domein « 3 Fonteinen »
Zondag 17 juni	10.00 uur :	wandeling te Grimbergen met bezoek aan de barokke abdijkerk , de ruïne van het kasteel in het Prinsenbos en het museum van de oude technieken
	13.00 uur :	afscheidsdrink in de «Eugeenhoeve»

Alle leden krijgen binnenkort een persoonlijke uitnodiging met een gedetailleerd programma .

IMPORTANT

Le 20ième anniversaire de l'asbl « PROMOTION DE LA MÉDAILLE »

Vendredi 15 juin	15.00 Hrs. :	Assemblée Générale / élection du Conseil d'Administration
	18.00 Hrs. :	accueil des invités étrangers et verre de l'amitié
Samedi 16 juin	08.30 Hrs. :	bourse de médailles intermembres
	10.00 Hrs. :	trois conférences (néerlandais – français – allemand)
	12.30 Hrs. :	départ en autocar pour la fondation « Sculpturama » à Bornem / lunch , visite de l'atelier de Henri Lannoye , la galerie en le parc des sculptures
	18.00 Hrs. :	retour à l'Eurovolleycenter de Vilvorde
	20.00 Hrs. :	dîner festif au domaine « 3 Fonteinen »
Dimanche 17 juin	10.00 Hrs. :	promenade à Grimbergen avec visite de la basilique baroque, les ruines du château dans le bois des princes et le musée des techniques anciennes
	13.00 Hrs. :	drink d'adieu à la « Eugeenhoeve »

Bientôt les membres recevront une invitation personnelle avec le programme détaillé .

Dolfphe, Léopold LEDEL (Dolf)

Linkebeek, 5 juli 1893

Linkebeek-Francorchamps, 26 juni 1976

Hij begon met zijn lager onderwijs aan de gemeenteschool van Schaarbeek en zijn humaniora aan de school van Elsene. Vanaf 1908 tot 1912 volgde hij de cursussen aan de Academie van Beeldhouwkunst te Brussel.¹ Zijn voornaamste leraars waren Charles van der Stappen (1843-1912), Georges (1859-1938), Isidore De Rudder (1855-1943) en Victor Rousseau (1865-1938). Toen hij bij Marius Vinçotte (1850-1925) werd hij de privé-leerling en ondervond hij een grote invloed van hem. Hij zocht erin om hij zich pas jaren later kon losmaken. Hij volgde ook nog cursussen in Beeldhouwkunst, München en Parijs. Hij was niet alleen beeldhouwer maar ook keramist en beeldhouwer. Zoals trouwens alle leerlingen van Charles van der Stappen. Zijn medailles zijn erg verschillend. Het is niet een portret, dan is dit sterk omlijst met ofwel tekst ofwel een kader. Zijn stijl is erg sterk!

In zijn jonge leeftijd nam hij deel aan een tentoonstelling nl. het Triennale Salon voor Beeldhouwkunst in 1910. Hij werd lid van de groep *De Blauwen* met o.a. Ph. Cockx, J. Albert, J. Strebelle en Ramah. Hij was de enige beeldhouwer die deel uitmaakte van deze groep. Zijn medailles van hem waren o.a. Jean Canneel (1889-1963), Louis Buisseret (1888-1963), Jean Courtens (1889-1967), Emile Poetou (1885-1975), Marcel Rau (1886-1966)², Louis Courtens (1882-1916) en Marnix d'Haveloose (1885-1973), die later (1951-1954) directeur van de Academie.

Hij kwam in contact met zijn echtgenote op het platteland in Linkebeek. Hij werd omschreven als een vriendelijk en eerlijk man. Met zijn weelderig blond haar en baard, en blauwe ogen was hij erg fotogeniek.

Na de Wereldoorlog was er veel werk met de monumenten voor de gevallen: getuigen van de oorlog. Hij kwam we o.a. terug in Linkebeek en Seilles.

¹ p. 597.

² Zie Jaarboek 1998 van het Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde, Koninklijke Vereniging, *Leopold van Leopold III*, p. 53-171.

Ook op verschillende kerkhoven vinden we kunstwerken van hem terug o.a.

- ❑ Het monument J. Jacquemotte, stichter van de Belgische Communistische Partij, op het kerkhof van Sint-Gilles.
- ❑ Het grafmonument Bogaerts-Mollekens op het kerkhof van Sint-Jans-Molenbeek
- ❑ Het monument op het oud kerkhof van Oostende

Hij nam deel aan buitenlandse tentoonstellingen o.a. in Caïro, Buenos Aires en New York. Prijzen verdiende hij in Parijs (1925 en 1937), Brussel (1935) en New-York (1939). In 1925 werd zijn *Offergave* bekroond en kreeg een plaats in het Museum voor Schone Kunsten te Brussel. In Nijvel gaf hij tijdelijk les aan de Academie voor Schone Kunsten. En in de jaren '30 kocht hij een ruim atelier in Etterbeek. Hij voerde er diverse werken uit in opdracht van de Belgische Staat o.a. voor de wereldtentoonstellingen van Brussel (1935), Parijs (1937), New York (1939) en Brussel (1958).

Hij nam deel aan de tentoonstellingen van de FIDEM (Fédération Internationale de la Médaille) congressen waar men zijn medailles kon bewonderen: Parijs (1949, 1957, 1967), Madrid (1951), Rome (1953, 1961), Stockholm (1955), Wenen (1959), Den Haag (1963, 1998), Praag (1969), Keulen (1971) en Helsinki (1973).

Na 1920 wijzigde zijn stijl naar impressionistisch, maar zijn œuvre is noch klassiek, noch modern. Zelf zegde hij over zijn werk het volgende: *Het klassieke is modern; het klassieke mag niet verward worden met het stof dat de klassieken bedekt, met de patina die ze verkleurt.* Hij probeerde de ziel van de persoon uit te drukken in het beeld, de buste of de medaille.

Zijn voornaamste werken van voor de Tweede Wereldoorlog zijn:

- 1920 De man met de helm
- 1921 Broodcoorens
- 1924 Monument Camille Lemonnier (Terhulpen)
- 1925 De Offergave
- 1926 Georges Eekhoud, Antwerpen (Linkeroever) (in samenwerking met Henri Van de Velde)

In *L'Effort* (Académie Libre) ontmoeten Dolf Ledel, Georges Latinis, Philibert Cockx en Henri Kerels elkaar. Zij richtten samen de *Vereniging der Beroepskunstenaars van België* (V.B.K.B.) op. Dold Ledel werd vice-voorzitter, Henri Kerels werd voorzitter en Louis Piérard was erelid.

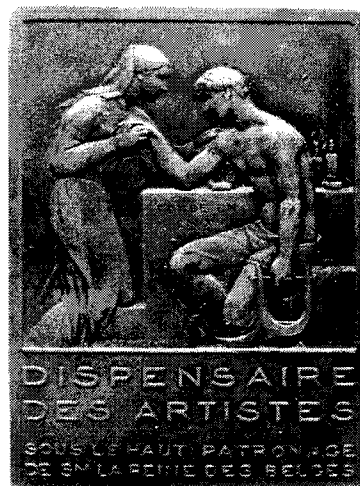

Louis Piérard

Het doel van de vereniging was om de vele kunstenaars die honger leden en behoeftig waren, te helpen. Het was dus geen kunstkring en geen politiek orgaan. Na de organisatie van de *Nationale Tombola van Schone Kunsten* in 1932 ging men samenwerken met het *Crisisfonds*.

Aan de *Nationale Tombola van Schone Kunsten* namen nogal wat verenigingen deel:

- ❑ L'Art religieux (Kanunnik Crooy)
- ❑ Nationaal Verbond van Kunstschilders en Beeldhouwers van België (Jean Delville)
- ❑ Société d'Art Wallon (J.Ghobert)
- ❑ Vereniging der Beroepskunstenaars van België (Henri Kerels)
- ❑ Académie Brabançonne (Georges Latinis)
- ❑ L'Art Libre (Dolf Ledel)
- ❑ L'Art vivant (Edmond Odry)
- ❑ Federatie der Antwerpse Kunstkringen (Willy Pijl)
- ❑ Cercle artistique de Bruxelles (Paul Santenoy)
- ❑ De Kunstsectie van de Belgische Werklieden Partij (Pierre Bourgeois)

Cercle Artistique de Bruxelles & Dispensaire des Artistes— graveur: Armand Bonnetain

Begin 1933 had ze reeds voor meer als 10.000 frank uitkeringen gedaan. Ook het *Dispensaire des Artistes* kreeg voordelen. Maar ook op het vlak van auteurs- en gevolgrecht leverde zij grote inspanningen. Dolf Ledel, als vice-voorzitter, steunde vooral het idee om jongeren te laten leren van de jongere kunstenaars. Hij stelde zelfs voor, om naar middeleeuws voorbeeld, een “wijk der kunsten” op te richten met een concentratie van verblijven voor kunstenaars, ateliers en cursussen, liefst uit alle kunstrichtingen, om alzo tot een kruisbestuiving te komen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog weigerde de V.B.K.B. te collaboreren. Zij installeerde een *Nationale Commissie voor Zuivering in de Kunstberoepen*. Dolf Ledel maakte deel uit van deze commissie, samen o.a. met graaf Adrien van der Burch, baron René Steens, Louis Buisseret, Pierre Paulus en Henri Kerels.

Leden van de *Nationale Commissie voor Zuivering in de Kunstberoepen* waren in alfabetische volgorde:

Alfred Bastien, Charles Bernard, Paul Bonduelle (architect), Armand Bonnetain (medailleur), Louis Buisseret, Maurice Casteels, Lucien Christophe, Joseph Diongre (architect), Richard Dupierreux, Louis Dupont, Yvonne Gérard (etser), Albert Goethals (schilder), Léandre Grandmoulin, Madeleine Hance (schilder), Marcel Jaspar (schilder), Henri Kerels, Louis Lebeau (advocaat), Rene Lyr (auteur), Pierre Paulus (schilder), Albert Pinot (schilder), Jacques Raeymaeckers (advocaat), Leon Snyers (architect), baron René Steens, Michel Sterckmans (schilder), Alphonse Strymans (beeldhouwer), Pierre Theunis (beeldhouwer), graaf Adrien van der Burch, Jules Van Goidsenhoven (schilder) en Jean van Looy (schilder).

Paul Bonduelle – graveur: Armand Bonnetain

In de Tweede Wereldoorlog verborg Dolf Ledel in zijn atelier in Etterbeek een groep kunstenaars. Sadji, een Chinees schilder die in Europa verzeild geraakt was met een studiebeurs. Maar ook Carl Rabus, een Duits schilder en Félix Nussbaum, een Joods schilder gezocht door de Gestapo. Uit deze laatste zijn brieven weten we dat hij vertwijfeld was, over zijn eigen isolement als kunstenaar, over de opgang van Rex in Brussel, over de Kristallnacht in Duitsland, over het verbod voor immigranten in België om nog te mogen werken. In Duitsland was Nussbaum een vervolgte Jood, in België een ongewenste immigrant.³ In de lente van 1943 bood Dolf Ledel aan hem en zijn vrouw Felka Platek mee te nemen naar de Ardennen waar Dolf een buitenverblijf had. Nussbaum weigerde echter, vermoedelijk omdat Platek ten einde krachten was. Ze verhuisden weer naar het huis in de Archimedesstraat, om er zich op de zolder te verbergen. Op 20 juni 1944 werd Felix Nussbaum, samen met zijn vrouw Felka Platek, door de Gestapo opgepakt. Met het laatste treinkonvoi uit de Dossin-kazerne te Mechelen van 31 juli, werden ze naar Auschwitz gebracht, vergast en verbrand.⁴ Brussel was

³ Deze gegevens zijn ontleend aan een tekst van Inge Jachner, directrice van het Felix-Nussbaum Haus in Osnabrück.

⁴ Uit *De Financieel Economische Tijd* van zaterdag 7 mei 2005: *Wees toch gelukkig, gij Duitsland* van de hand van Rolf Falter.

toen al 32 dagen bevrijd! Zijn daden als verzetsman leverden hem verschillende onderscheidingen op.

Na de Tweede Wereldoorlog leverde hij zijn meest mooie werken met o.a. de volgende bustes:

- Emile Vandervelde (zie medaille nr. 18)

Buste Emile Vandervelde – 33cm hoog – terracotta

- Joseph Wauters (zie medaille nr. 3)
- J. Jacquemotte (zie medaille nr. 21), grafmonument Sint-Gilles
- F. Brunfaut (zie medaille nr. 63)
- Georges Eekhoud (zie medaille nr. 25)
- Pierre Broodcoorens, medewerker van G. Eeckhout en bewonderaar van C. Lemonnier
- Ph. Cockx, schilder, Brabants fauvist
- James Ensor (zie medaille nr. 14)
- Louis Pierard (zie medaille nr. 29)
- Louis Baes, professor aan de U.L.B.
- Auguste Lameere (zie medaille nr. 41)
- Paul Brien, opvolger van A. Lameere, zoöloog aan de U.L.B.; zijn bronzen buste op een sokkel van witte gietsteen staat op de Drielandensquare te Watermaal-Bosvoorde en werd ingewijd op 30.09.1985.
- Louis Hannaert, dokter in de geneeskunde, stichter en hoofd van de socio-medische dienst van de Nationale Bank van België
- Boris Blankhoff, dokter in de geneeskunde, specialist botaandoeningen, hoofddokter van *Zon en Zee* te Oostende.
- Albert Guislain, essayist, historicus, advocaat aan het Hof van Beroep te Brussel, medewerker van “Le Soir”, auteur van verschillende boeken (Anto Carte, Poulaert...)
- Leon Duwaerts (zie medaille nr. 71)
- Paul Bougeois, astrofysicus, directeur van het Observatorium te Brussel
- Paul Delvaux
- F. Wéry

Fernand Brunfaut

James Ensor

Ook het monument voor de soldaten van het transportkorps gesneuveld in de oorlogen van 1914-18 en 1940-45 is van zijn hand. Dit monument is bronsgroen geschilderd en staat op een sokkel van blauwe steen en is geplaatst op de *Tweede Lansiers Regimentlaan* te Etterbeek en werd gerealiseerd in samenwerking met architect M. Van Heusden.

Merkwaardig is ook het monument voor René Lyr. Het betreft een eenvoudig landelijk monument met een scheidingsmuurtje opgetrokken in breuksteen en met een medaillon in brons. Het monument werd ingewijd op 23 mei 1970.⁵

Hij was tevens stichtend-lid en later secretaris-generaal van het *Nationaal Werk voor de Schone Kunsten* en lid van de *Adviescommissie van de Kunsten van het Ministerie van de Openbare Werken*.

Grote interesse had hij voor het socio-politieke leven en voor rechtvaardigheid. Zijn behulpzame aard zorgde er ook voor dat hij vrijmetselaar werd.⁶

Nog enkele andere belangrijke werken van zijn hand:

- ❑ Bas-reliëf in de hal van het Centraal Station
- ❑ 1946: reeks over “*Zwangere vrouwen*”
- ❑ zijpaneel ingang woning Linssen te Meise
- ❑ *Liggende vrouw*, muurpaneel op het Albert I-plein aan de Koninklijke Bibliotheek te Brussel
- ❑ *De vuurgeest*, een haardplaat in verguld brons (1920) in het huis “van Buurens”

Dolf had twee dochters, Patricia en Karine. Karine, zijn oudste dochter, werd een bekend ontwerpster van tapijten. Ze was een leerlinge van Elisabeth De Saedeleer en haar atelier was gevestigd in Etterbeek.

Eind de jaren '60 kreeg hij een hartaanval en werd werken onmogelijk. Op 26 juni 1976 overleed hij in zijn buitenverblijf te Neuville-Francorchamps.

⁵ Meer info over deze monumenten in het boek van Patrick Derom, Vincent Everarts en Gilles Marquenic, *De beelden van Brussel*, Brussel, 2002.

⁶ Docteur Paul Ouwerx, *Les cagoullards démasqués, répertoire des Francs-Maçons Belges*, 1939, p. 57: Ledel, Bruxelles, M.U.G., p. 9. M.U.G. = Maçons ayant rendu des services à l'Espagne rouge et cités dans l'ouvrage de Gonzalez *La Franc-Maçonnerie universelle en face de la grande tragédie d'Espagne*.

Achiel Vanacker poseert voor zijn medaille.

Tentoonstelling / Exposition :

JAMES ENSOR ONTMOET DOLF LEDEL

Vanaf 13 april 2007 tot maart 2008 / *du 13 avril à mars 2008.*

Museum Ensorhuis – Vlaanderenstraat 27 – 8400 Oostende

Openingsuren: Elke dag van 10 tot 12 u en van 14u tot 17u – gesloten op dinsdag

Ouvert : Chaque jour de 10 à 12 h et de 14 à 17 h. – fermé le mardi.

Ingangsprijs: 2,- € - 1,- € (gepensioneerden) - kinderen en scholen gratis

Prix d'entrée : 2,- € - 1,- € (pensionnés) - enfants et écoles gratuit.

Inhoud : De collectie medailles van Dolf Ledel tezamen met een grote verzameling patrijzen van deze medailles aangevuld met enkele kunstwerken van de kunstenaar.

Contenu : Collection de médailles de Dolf Ledel complétée par une série de poinçons concernant ces médailles et quelques œuvres d'art de cet artiste.

Catalogus: 25,- € - 75 pagina's, alle medailles afgebeeld in kleur – verzendkosten 5,- € - verkrijgbaar door storting op rekening 063-1226678-51 met vermelding "Dolf Ledel" + uw volledig adres.

Catalogue: 25,- € - 75 pages, reproduisant toutes les médailles en couleur – prix d'envoi 5,- € - A obtenir après versement sur compte 063-1226678-51 avec mention « Dolf Ledel » + adres complète.

Voor meer informatie / *pour plus d'information :* Luc Vandamme – Zevenboomkensstraat 15 – 3570 Alken – Tel. 0478/265202 – luc.vandamme@pandora.be

L'île des pingouins d'Anatole France mise en médaille par Alphonse Darville

Par Luc Smolderen

Le sculpteur et médailleur Alphonse Darville (1910-1990)⁷ était assurément un homme de culture. On raconte que, jeune élève de l'Académie des Beaux-Arts de Bruxelles, il faisait chaque jour la navette à partir de Charleroi et consacrait à la lecture les heures passées en chemin de fer⁸. Il sera toute sa vie féru de littérature. Son œuvre de médailleur est parsemée de souvenirs mythologiques ou d'allusions littéraires. Ami du poète Norge, il se plaît à citer Diderot, illustre par des médailles les œuvres de Stéphane Mallarmé ou d'Anatole France et nous laisse de brillantes effigies de Dante, de Paul Valéry et de Marguerite Yourcenar. Il n'y a guère, notre ami Marc Vancraenbroeck a publié ici même une intéressante analyse d'une médaille de Darville illustrant un vers tiré du *Don du poème* de Mallarmé : *Je t'apporte l'enfant d'une nuit d'Idumée*⁹.

Je me permets, à mon tour, d'en commenter une autre du même artiste. Il s'agit de *L'île des pingouins* inspirée par le roman du même titre publié en 1907 par Anatole France.

Cette médaille est intéressante à plusieurs égards. Elle est une des premières du maître et date de 1939. Elle est probablement aussi sa seule médaille coulée (fonte Batardy, 98 mm) et sans doute, en raison de sa rareté, la moins connue de toutes. Enfin, elle constitue un récit qui se poursuit d'une face à l'autre, un procédé assez insolite en médaille¹⁰.

⁷ Sur les médailles de Darville : F. ANDRÉ (Dir.), *Alphonse Darville*, Charleroi, 1977 (avec préface de Norge), p. 74-78 ; J. LIPPENS et A. VAN KEYMEULEN, *La médaille en Belgique de 1951 à 1976*, catalogue de l'exposition à la Bibliothèque royale, Bruxelles, 1980, n° 6, 38, 71, 72, 96, 130, 152, 180, 221, 256, 282, 311, 337, 359, 360, 385, 386, 427, 442, 513, 514, 564, 565, 617, 705, 732, 772, 774, 775 ; J. TOUSSAINT, *50 années de médailles du sculpteur – médailleur Alphonse Darville*, dans *Revue des Archéologues et Historiens d'Art de Louvain*, XVII, 1984, p. 173-200 (le même est l'auteur de la notice « Darville, Alphonse », dans la *Nouvelle biographie nationale*, VIII, Bruxelles, 2005, p. 75-77) ; *Médailleurs belges contemporains*, catalogue de l'exposition à la Bibliothèque royale, Bruxelles, 1985, p. 84-87 ; J. TOUSSAINT et A. BUCHET (Dir.), *Au ciseau et au marteau*, catalogue de l'exposition à la Banque nationale de Belgique, Bruxelles, décembre 1989-janvier 1990, vol. 2, n° 14, 15 et 16 ; E. SCHUTYSER, *Mensen op metaal, mensen in metaal*, Oostkamp, 2005, n° 10, 52, 112, 123, 168, 213, 280, 313.

⁸ J. TOUSSAINT, *art. cit.*, p. 174.

⁹ *Flash Médailles*, 2005, 2-26.

¹⁰ Elle est mentionnée par J. TOUSSAINT, *art. cit.*, p. 188, n° 4, et reproduite dans F. ANDRÉ, *op. cit.*, p. 74, ainsi que dans A. VAN KEYMEULEN, *L'art animalier dans la médaille*, catalogue de l'exposition à la Société royale de zoologie d'Anvers, 1973, n° 562, pl. XXXV.

Dans son roman, Anatole France raconte sur un ton narquois et badin l'histoire du bon moine gallois saint Maël qui, un jour en regardant la mer, vit une auge de pierre qui flottait sur les eaux et s'y embarqua. Beaucoup de religieux, à l'époque, s'en allaient ainsi en solitaires pour évangéliser des peuplades lointaines. Le Diable, cette fois, s'en mêla. Dans son esquif rudimentaire, le saint homme ne parvient plus à maîtriser la situation. ET IL VOIT TROIS DÉMONS AUX AILES DE PEAU NOIRE GARNIES DE CROCHETS QUI, PENDUS AUX AGRÈS, SOUFFLENT DANS LA TOILE... Tel nous le montre l'avvers de la médaille, essayant de retenir la mâture sur laquelle trois démons aux ailes de chauve-souris et la queue en tire-bouchon s'époumonent furieusement. Dans le fond déjà, un pingouin se profile. Le texte de la légende, comme celui du revers d'ailleurs, est tiré du roman lui-même¹¹.

Après trente jours de navigation, la mer se calma mais « la réverbération des glaces polaires avait brûlé les yeux du vieillard. Il distinguait des formes animées qui se pressaient en étages sur les rochers, comme une foule sur les gradins d'un amphithéâtre ». PENSANT QUE C'ÉTAIT LÀ DES HOMMES VIVANT SELON LA LOI NATURELLE... IL LES ÉVANGÉLISA –. C'est effectivement ce que l'on voit au revers de la médaille. Le saint prêche en dressant l'index de la main droite et en brandissant la Bible de la gauche (signature DARVILLE sous le pied droit) devant une demi-douzaine de pingouins impassibles et recueillis.

¹¹ La légende de l'avvers est tirée du livre premier, chapitre IV ; celle du revers provient du chapitre V.

La suite mérite d'être contée. Le baptême des pingouins causa un tel émoi au Paradis que le Seigneur crut devoir réunir une assemblée de clercs et de docteurs pour en débattre. Les avis furent partagés. Pour saint Patrick, « le sacrement du baptême est nul quand il est administré à des oiseaux, de même que le sacrement du mariage est nul quand il est conféré à un eunuque ». Le pape saint Damase pensait que « pour savoir si un baptême est valable et produira ses effets, il faut considérer qui le donne et non qui le reçoit ». Saint Guénolé, par contre, déclara que « le baptême efface le péché originel ; or, les pingouins n'ont pas été conçus dans le péché ». Saint Augustin se demandait « si les formules magiques enseignées par le Diable ont de l'effet sur les animaux, pourquoi Dieu n'aurait-il pas ce pouvoir ? Dans les sacrements, comme dans les enchantements, c'est la forme qui opère ». « En effet, remarqua le Seigneur, si dans les règles du salut le fond l'emportait sur la forme, ce serait la ruine du sacerdoce ». Mais, alors, voilà les oiseaux dans l'obligation de faire leur salut, alors que leurs mœurs sont, en bien des points, contraires aux commandements de l'Église. En outre, ils n'ont pas d'âme. Pour sortir de l'impasse, saint Irénée avança une solution pratique : « si les pingouins sont baptisés, leurs œufs ne le seront pas et le mal s'arrêtera à la génération suivante ».

Faute d'accord, on fit appel à l'arbitrage de sainte Catherine d'Alexandrie qui avait, de son vivant, confondu cinquante docteurs très savants. Celle-ci fit remarquer que la séparation entre l'homme et l'animal n'est pas aussi complète qu'on le croit puisqu'il se trouve des monstres qui procèdent à la fois de l'un et de l'autre. Et de citer les chimères, les sirènes, les centaures... Le centaure Chiron, en particulier, mérita par ses travaux terrestres (il fit l'éducation d'Achille) de partager le séjour des bienheureux. Et de proposer au Seigneur de donner aux pingouins du saint homme une tête et un buste humains et de leur accorder une âme immortelle (elle s'empressa d'ajouter : « mais petite »). À ceux qui objectaient à ce raisonnement, Lactance fit remarquer que « les anges qui procèdent eux aussi de l'homme et de

l'oiseau, sont la pureté même ». Convaincu par ces arguments, le Seigneur fit ordonner à saint Maël de changer les pingouins en hommes.

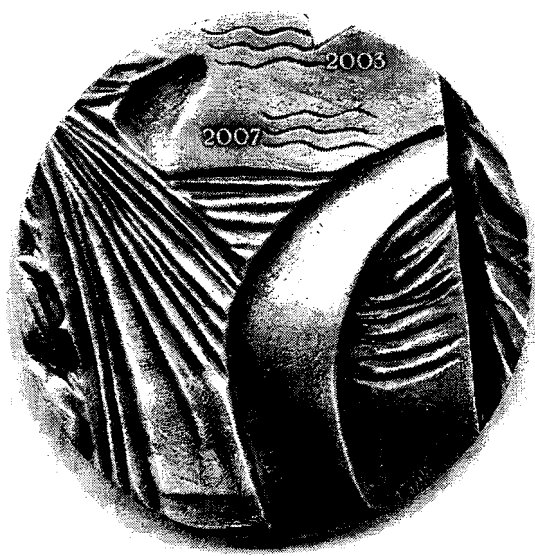
C'est alors que surgirent les problèmes dont le roman est rempli. Il convenait, tout d'abord, de vêtir ces nouveaux fidèles. Les pingouins partagèrent désormais la malédiction de notre mère Ève et savaient maintenant qu'ils étaient nus, ce qu'ils ignoraient auparavant. Déjà, ils perdaient le duvet qui leur restait après leur métamorphose.

Il fallut également leur donner des lois. Lorsqu'ils étaient oiseaux, ils ne se querellaient que dans la saison des amours. Mais voilà qu'ils se battaient pour la possession de la terre. Cette violence les aida à fonder la propriété et à créer le droit. On en fit le dénombrement en vue de répartir l'assiette de l'impôt.

Et ainsi, tout au long du livre, se déroule l'histoire de la Pingouinie depuis le Haut Moyen Âge jusqu'à nos jours, qui n'est en réalité qu'une satire burlesque de l'Histoire de France. L'évangélisation des pingouins, illustrée par Darville, n'en constitue, en somme, que l'amorce car, comme l'écrivait malicieusement le romancier, « les pingouins ne commencent à m'appartenir qu'au moment où ils sortent de la zoologie pour entrer dans l'histoire et dans la théologie ».

Nieuwe medailles / *Nouvelles médailles*

“Vlaanderen Waterland” door / *par* Fernand Vanderplancke

Eenzijdige medaille Ø 70 mm met inkeping bovenaan, geslagen in brons op 40 exemplaren.

Médaille uniface Ø 70 mm avec entaille en haut, frappée en bronze sur 40 exemplaires.

Gestileerde voorstelling van water en kanalen.
Représentation stylisée d'eau et de canaux.

Getekend / *Signée* : **FVDP**

Productie / fabrication: MAUQUOY MEDAL Cy

Geslagen bij het eerste lustrum en de actie
Frappé à occasion du premier lustre et l'action

Vlaanderen Waterland / Boot Düsseldorf

20 januari / *janvier* 2007

Ugo da Carpi en de Internationale Triënnale voor Hedendaagse Houtgravure.

Door Paul Scheltens

Recent heb ik me een medaille met diameter van 45 mm aangeschaft uitgegeven ter gelegenheid van de tweede "Triennale Internazionale della Xilografia Contemporanea" (triënnale voor de hedendaagse houtgravure) die in 1972 doorging in Carpi in de Italiaanse provincie Modena.

Afkomstig van deze mooie stad is de bekende houtgraveur uit de Renaissance Ugo da Carpi (1469-1532). Dus was het aangewezen om diens bekendste werk "Diogenes" door de ontwerper G. Merighi te laten afbeelden op de gelegenheidsmedaille.

Ugo da Carpi wordt algemeen beschouwd als de uitvinder van de chiaroscuro (licht en schaduw) houtsnede. Al werd dit procédé voor het eerst toegepast in Duitsland, het werd vanaf 1516 door Ugo geperfectioneerd. De techniek bestaat er in dat het uiteindelijke beeld van de gravure wordt gevormd door drie of vier toonblokken elk in een andere toon van dezelfde kleur en die elk een ander onderdeel van het ontwerp bevatten. Slechts na afdrukken van al de blokken wordt het beeld zichtbaar. Deze techniek werd in Italië uitgeoefend door professionele houtsnijders die zich baseerden op tekeningen van beroemde meesters als Raphael of Parmigianino. Dank zij hun originaliteit en vakmanschap zijn deze gravures niet enkel reproducties maar zelfstandige kunstwerken.

Ugo da Carpi was de eerste en de beste van deze kunstenaars. Hij werkte als illustrator eerst in Venetië en later in Rome waar hij Raphaël's tekeningen in gewassen inkt en gehooagd met wit krijt in de nieuwe techniek reproduceerde.

De beroemdste prent van Ugo da Carpi uit 1527-1530 is gebaseerd op een verloren gegane tekening van Parmigianino. Ze stelt Diogenes voor, de cynische filosoof. Hij wordt afgebeeld zittend voor de grote ton waarin hij woonde en is haast naakt zoals een hond (oorsprong van de benaming van cynische of hondse filosoof). Op de achtergrond zien we een geplukte kip. Dit herinnert aan een klassieke legende. Toen Diogenes geconfronteerd werd met de definitie die Plato gaf van de mens als "een tweevoeter zonder pluimen" reageerde hij door zijn leerlingen een gepluimde kip voor te houden met de uitspraak "Dit hier is dus de mens van Plato!"

ontstaan was deze gravure de meest gewaardeerde houtsnede in het 16de eeuwse Nederland. Het werd gedurende de eeuw talloze malen in diverse kleuren herdrukt. Door het afdrukken van de drie of vier afzonderlijke blokken in steeds donkerder tonen ontstond een geslaagde suggestie van modellering.

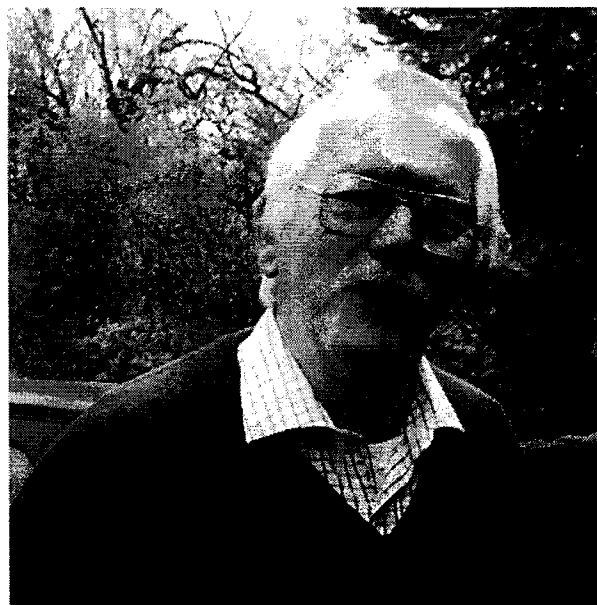
De ontwerper van de medaille, Giuseppe Merighi, is ook een “carpigiani”, inwoner van Carpi. Hij werd geboren op 6 juli 1930 en studeerde in Modena en Bologna, o.a. bij de bekende beeldhouwer Giorgio Morandi. Hij begon zijn loopbaan als medailleur en illustrator van boeken. Hij kreeg later ook naam als beeldhouwer, schilder en karikaturist. Hij doceert nog steeds een cursus boetseren en bronsieten in de omgeving van Carpi, wat gezien zijn leeftijd wel merkwaardig is.

Een exemplaar van de medaille komt uit de nalatenschap van Mark F. Severin, die deelnam aan de Triënnale in 1972. Prof. Severin was een bekend hout- en steenhouwer, en gaf les in houtgravure aan het Hoger Instituut te Antwerpen waar hij een hele reeks houtgraveurs, waaronder Gerard Gaudaen en Frank-Ivo Van Damme, heeft opgeleid. Hij ontwierp Severin in 1970 ook twee medailles in opdracht gemaakt: één voor de Vlaamse Vrijmetselaarsmaatschappij Royale Belge en één portretmedaille van Commodore Georges Van der Haeghe. Het lijkt spijtig dat hij niet meer medailles ontworpen heeft. Hij was niet alleen een uitstekend graveur in koper en hout, maar ik herinner me ook dat tijdens een bezoek in zijn atelier hij me enkele netsukés (Japanse gordelknopen) liet bewonderen die hij zelf had vervaardigd in ivoor en palmhout. Zijn talent in diverse miniatuurkunsten had nog meer medaille-ontwerpen kunnen doen ontstaan.

Claude Charlier, dessinateur

Sa carrière

C'est à Namur que naît Claude Charlier, le 18 juillet 1930. Doué et sensible à l'art, il persuade ses parents de l'autoriser à entrer à l'École d'Art de Maredsous. Il y poursuit ses études de 1946 à 1951. C'est l'occasion pour lui de pratiquer ou plutôt d'apprendre la sculpture, l'orfèvrerie, la dinanderie mais surtout le dessin qui lui sera fort utile dans sa carrière future. Cette période est riche et fructueuse pour le jeune artiste qui a la chance de côtoyer des personnalités telles que Félix Roulin, Jean Willame, Emile Souply, Jean-Pierre Ghysels, Marcel Nulens, Gérard Wart, Jean Absil et bien d'autres.

De 1951 à 1953, il effectue son service militaire. Lorsqu'on lui demande ses qualifications, il se garde bien de dire qu'il est artiste; il répond simplement « dessinateur ». Cette réponse sera déterminante pour le déroulement de son service militaire et plus largement de sa carrière. Il est notamment chargé de concevoir la décoration d'une salle de cinéma (3000 places). Un général caserné à Bruxelles lui confie la mission de créer un fanion militaire. Cela lui permet de visiter les principaux musées de la capitale et aussi la Bibliothèque royale car il est à la recherche de sources fiables.

Peu après, l'armée belge, qui construit une base militaire à Kamina, cherche un décorateur. Tout naturellement, Claude Charlier propose ses services (il est dessinateur !) et part au Congo. Cette expérience congolaise le séduira et le poussera à revenir en Afrique après son service militaire. Il se rend seul à Elisabethville au Katanga et rencontre les architectes sur place. Il fait la connaissance de Claude Strebelle qui lui cède un local dans son atelier d'architecture. Claude Charlier y pratique la dinanderie et la sculpture sur métal en indépendant. Il organise des expositions personnelles et se fait remarquer par les autorités locales. En 1957, Claude Charlier épouse Huguette et cherche dès lors une certaine stabilité d'emploi. Il devient professeur à l'Académie d'Elisabethville et en assure la direction en 1961. Dix ans plus tard, il est appelé à Kinshasa et devient Conseiller au Ministère de l'Éducation nationale chargé des programmes d'études. Il organise dans cette ville un important congrès de l'Association internationale des critiques d'art. Il ouvre ensuite une section « dinanderie » à l'Institut supérieur de l'Académie des Beaux-Arts de Kinshasa.

De retour à Namur en 1980, pour ses congés annuels, il apprend que le poste de directeur de l'Académie des Beaux-Arts de sa ville natale est vacant. Il pose sa candidature et est désigné directeur des cours du soir par le Collège échevinal et assurera l'intérim des cours du jour pendant trois ans. Sa carrière professionnelle prend fin en 1995 avec le sentiment du devoir accompli. En 15 ans, il a triplé le nombre de professeurs, triplé le nombre d'élèves et ouvert quatre antennes de l'Académie de Namur à Dinant, Huy, Ciney et Vresse-sur-Semois.

Claude Charlier, médailleur

Si le dessin s'est révélé important dans la carrière de l'artiste, il faut reconnaître qu'il est à la base de tout art. Claude Charlier l'exploitera dans la création de ses dinanderies, sculptures sur métal et plus récemment dans ses médailles ou plaquettes.

En 1989, il crée une plaquette uniface au lettrage caractéristique reprenant la mention : **ACADEMIE DES BEAUX-ARTS SOIR NAMUR**. Cette plaquette tirée en bronze et en étain n'a pas manqué d'attirer l'attention des numismates et plus largement des amateurs d'art.

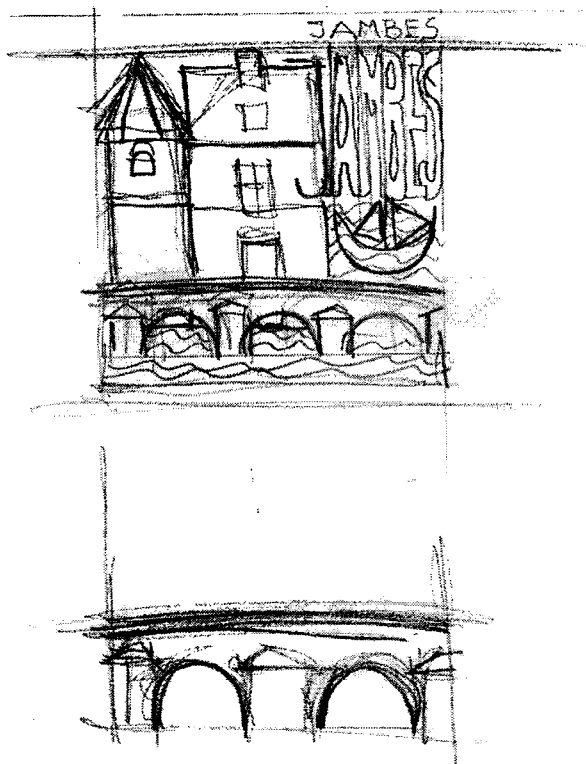
Plaquette de l'Académie des Beaux-Arts de Namur (cours du soir).

En 2004, il récidive car il répond favorablement à une demande du Syndicat d'Initiative de Jambes qui est amené à devenir gestionnaire de la Seigneurie d'Anhaive. La plaquette aura pour thème les plus anciennes constructions jamboises. À l'avant, on y découvre le logis d'Anhaive de 1535, le vieux pont de Jambes, un bateau qui évoque l'activité fluviale mosane et la mention **JAMBES**. Sur la droite, on aperçoit à peine les initiales de l'artiste « **CC** ». Le revers fortement légendé porte les inscriptions **SYNDICAT D'INITIATIVE JAMBES** et **AU CŒUR DE NAMUR CAPITALE DE LA WALLONIE**. Sur la droite, la silhouette de la tour médiévale d'Anhaive sur un plan lisse permet de graver le nom du bénéficiaire. Les premières plaquettes ont été distribuées par le Président du Syndicat d'Initiative, M. Frédéric Laloux, lors de l'inauguration officielle de la Seigneurie le 4 septembre dernier.

Claude Charlier termine actuellement une troisième plaquette, pour une institution namuroise, qui sera présentée dans les prochaines semaines. Cette œuvre témoignera encore des recherches épigraphiques très réussies de l'artiste.

Bibliographie numismatique :

- A.-R. BUCHET, R. VAN LAERE, *Médailles 1989*, dans *Rond Munten*, Provinciaal munt-en penningkabinet, Tongeren, 7-8-9-10, couverture, n° 3.
- M.-L. DUPONT, J. TOUSSAINT, *Médailles et Art*, dans *Bulletin de l'Institut Archéologique Liégeois*, T. CVII, (1995), p. 407, Pl. V.

Jacques Toussaint,
Président du Centre d'Archéologie,
d'Art et d'Histoire de Jambes
Rue d'Enhaive, 270
5100 Jambes
Téléphone et télécopieur : 081 / 31.09.46
Portable : 0495 / 50.43.62
Courriel : jacques.toussaint@sijambes.be

Penning 'JAN DE LICHTE'.

Door Dr. G. STAUTEMAS

Wat vooraf gaat.

Op 20 november 1979 werd de Louis Paul Boon Vereniging v.z.w. opgericht met als doel de gedachte aan en de culturele aanwezigheid van Louis Paul Boon (Aalst 15-3-1912 / Erembodegem 10-5-1979) levendig te houden en te zorgen voor een bewuste instandhouding van de door hem verdedigde levensbeschouwing. Meer in het bijzonder zou de vereniging de herinnering aan de mens, auteur en kunstenaar Boon hooghouden door het laten oprichten van een waardig monument ter zijner ere en gedachtenis.

De beeldhouwer Roel D'Haese kent zoals Louis Paul Boon ook sinds zijn kinderjaren de figuur van Jan De Lichte, een held en bandiet uit de streeklegende in zuid Oost-Vlaanderen. Bij het lezen van de roman: 'De bende van Jan De Lichte' door Boon in 1957 over deze figuur geschreven, wou hij reeds een monument over deze 'held' maken en bleef deze droom jarenlang koesteren. Tot het aanzoek van de vereniging hem de kans bood deze droom te realiseren.

Tussen droom en werkelijkheid ligt een financiële kloof. Om die te overbruggen moesten fondsen bijeengebracht worden met de hulp van alle bewonderaars van de auteur. Met dit doel voor ogen ontwierp Roel D'Haese spontaan een penning, die onder zijn toezicht door de Koninklijk Munt te Brussel werd geslagen in brons en in twee uitvoeringen: gepatineerd of niet gepatineerd. Deze penning werd officieel gepresenteerd te Velzeke-Ruddershove in het Gallo Romeins Museum (P.A.M.Z.O.V.) op vrijdag 27 maart 1981 en nadien verkocht in de juwelierszaak "Zwitserland" te Aalst, hoek Grote Markt en Molenstraat.

De Penning.

Roel D'Haese (1921-1996) / 1981 Koninklijke Munt België / R – S – Ae – 80

Aan de ene zijde Jan De Lichte, staand met geweer in de hand, als fiere rebel met zijn lijfspreuk links: "Ve giene chanteric peu" (Bargoens voor 'Geen angst voor de gendarme') en rechts L. P. Boon.

Aan de andere zijde het gezicht van de dode bandiet Jan De Lichte.

De penning werd verkocht met een certificaat door de kunstenaar ondertekend.

Het monument voor Jan De Lichte, bestemd als hulde aan Louis Paul Boon, lokte in 1981 een rel uit en werd geweigerd door de stad Aalst. Het beeld kwam tenslotte in het beeldenpark Middelheim te Antwerpen terecht in 1987.

Roel D'Haese, Jan de Lichte 1987

Historische achtergrond.

Het betreft een roversbende, bestaande uit een harde kern met veel gelegenheidsleden en helers in los verband. (zo'n 160 tal leden) De vonnissen werden uitgesproken door een Gentse rechtsgeleerde P.F. PYCKE, die allesbehalve van onberispelijk gedrag was.

In de belabberde sociale context van toen (bevolking totaal uitgeput en verarmd door rondtrekkende Oostenrijkse en Hollandse troepen) moet men de wandaden van de bende toch nuanceren, en rekening houden met de mogelijkheid dat het hier om afrekeningen gaat met de betere klasse (de dienstdoende macht en de clerus) ten opzichte van de lagere klasse.

Vandaar dat L. P. Boon een figuur als halve held (een soort Robin Hood, die wat hij van de rijken stal weer uitdeelde aan de armen) op de voorgrond laat treden en romantiseert in zijn roman.

Jan de Lichte, zoon van Liesbette De Schepper en Jodocus de Lichte (° 10-2-1680 / + 2-4-1753) geboren in Velzeke 7-4-1723 en geradbraakt te Aalst op 14-11-1748. Leeft met Marie Van Dorpe (bijgenaamd: Mie Gendarme) die samen met haar man werd geëxecuteerd.

Pentekening Jan De Lichte, door Mark Schautteet (naar een oude gravure).

BIJLAGE bij de catalogus "AGLANE DE NIVELLES".

- NIET GETEKENDE ONBEKENDE MEDAILLE VAN GEORGES AGLANE EN TWEE AFGIETSELS VAN OORSPRONKELIJKE MEDAILLES.

Vz. Omschrift **XI S^{cl} - NIVELLES EN ROMAN PAYS** met bovenaan het wapenschild van de stad Nijvel. Links buste met helm van "Jean de Nivelles". Rechts gedeelte van de kapittelkerk met ranke toren, waarop ook "Jean de Nivelles".

Kz. Tussen twee cirkels, bovenaan **NIVELLES**, links laurier- en rechts eikentak. Onderaan : **LE 8 MAI 1969**. In het middenveld, het embleem en naam van het automerk **SIMCA** in reliëf, met daaronder **BELGIQUE** verzonken. Voor- en keerzijde werden bijversierd met puntjes.

Metaal : Lood, diameter 93mm en gegoten.

Deze recente aanwinst van een niet getekende medaille, is bijna zeker het werk van Georges Aglane. De manier van het afbeelden van "Jean de Nivelles" (vooral de baard) en de kapittelkerk, kan men ook terugvinden op andere medailles. De Bijversiering met punten komt ook voor op andere medailles. Ondanks dat deze medaille maar in lood is, oogt zij toch prachtig, zoals de meeste van zijn medailles. Enkel de rand is oneffen en draagt sporen van bewerking met een vijl.

Van twee andere medailles namelijk CLAUDIO MONTIVERDI (catalogus nr.30) en ALBERT DU BOIS (catalogus nr.33) bestaan er ook afgietsels. Waar beide oorspronkelijke medailles een diameter hebben van 80 mm, zijn deze 77 en 78 mm en verguld. De randen van beide medailles zijn nochtans machinaal afgewerkt.

Recherche de médailles / Medailles gezocht

Volgende medailles en/of medaillons van **Armand Bonnetain** vergen nog een nadere beschrijving of een foto. Heeft U één van deze stukken in uw bezit of weet U waar deze zich bevinden, dan graag een seintje aan: Luc.vandamme@pandora.be of tel.0478/265202.

Jaartal	titel	afmeting	materiaal	gegoten
1908	Het familiefeest	380 x 390 mm	Brons	Ja
1909	Edmond Labarre	140 x 215 mm	Brons	Ja
	Mevr. E. Labarre	Idem	Idem	Idem
1912	Jean Gomez	200 x 260 mm	Brons	Ja
	Mevr. J. Gomez	Id	Id	Id
	Suzette Gomez	Id	Id	Id
	Thérèse Preudhomme ?	Hangertjes	Ja	
1913	Aimée of Mevr. Brasseur	28 mm	Zilver	Ja
	Nestor Cambier	150 x 200 mm	Brons	Ja
	André Hennebicq	56 mm	Brons + Ag	Ja
1914	Lucie & Jean Capit	21 x 25 mm	Zilver	Ja
	Fiançailles (verloving)	40 mm	Brons	Fonson
	Le parfum	42 x 73 of 50 x 80 mm	Zilver	Gegoten
	Adrien Blomme	240 mm	Brons	Ja
	Albert Cels	240 mm	Brons	Ja
1916	Pierre Bride	34 mm	Zilver	Ja
	Idem	450 mm	Brons	Ja
1919	Nicole Picard (vrouw met harp)	40 mm	Brons	Ja
1920	Mevr. A. Flausch	500 mm	Brons	Ja
	Mevr. A. Depage	320 x 380 mm	Brons	Ja
	Paul Claes	?	Brons	Ja

Met dank bij voorbaat.

Luc Vandamme.

FLASH – EXPO

Denise PEETERS

“INTUITIONS”

Beeldhouwwerken / *Sculptures*

Van / *du* 24-06-07 tot / *au* 19-08-07

van maandag tot vrijdag / *du lundi au vendredi* 13.30 h – 17.- h

zaterdag / *samedi* 9.-h – 13.- h

Tijdens de schoolvakantie vanaf 1-juli-07 op zondag van 9.-h tot 13.- h.

Pendant les vacances scolaires à partir du 1-juillet-07 : le dimanche de 9.- h à 13.- h.

Seigneurie d’Anhaive – Syndicat d’Initiative Jambes.

Place Jean de Flandre, 1 5100 Jambes. Tel. 081 32 23 30 Fax 081 32 23 39.

Nouvelles médailles (suite) / Nieuwe medailles (vervolg)

J'ai le plaisir de vous faire parvenir à la demande de Mme. Dupont un mot d'explication au sujet de la série de médailles "architectura representat spatium repraesentatur,, ce qui signifie :

L'architecture est visible par l'espace

L'espace est visible par l'architecture.

Fin 2005 j'ai reçu une invitation de M. Ron Geurs qui tient la galerie "De Steenlinde,, à Soest (Pays-Bas) pour participer à l'exposition "Ruimte verbeeld(t),, ("L'Espace imaginé / L'Espace en image,,) s'ouvrant fin Mars 2006. Depuis longtemps j'avais négligé cette forme spécifique de l'art et enthousiasmée j'ai investi d'avantage dans les médailles. Pendant cette période je travaillais à mi-temps comme assistante sociale spécifiquement avec les Roma et les réfugiés. Le lien avec le sujet proposé "architecture,, était vite établi. Il ne s'agit pas d'un individu : il y a des milliers de Roma, il y a des milliers de réfugiés et il y a des milliers de sans-abri. Ensemble il s'agit d'un nombre important de gens errants. Ils ont un point en commun : le manque d'un espace approprié durable. Par contre que feriez-vous si vous vous trouvez privé de votre espace ? Les médailles expriment la réponse.

Met plezier geef ik u, op vraag van Mevrouw Dupont, voorzitter van "Promotie van de Medaille,, graag een woordje uitleg bij de medaillereeks "architectura representat spatium repraesentatur,, wat zoveel betekent als:

Architectuur wordt voor ogen gesteld door de ruimte

Ruimte wordt voor ogen gesteld door architectuur

Eind 2005 ontving ik een uitnodiging van Ron Geurs, galeriehouder van "de Steenlinde,, te Soest (Nederland) om deel te nemen aan de penningtentoonstelling «Ruimte verbeeld(t)" die van start ging in zijn galerie, einde maart 2006. Het was lang geleden dat ik me had gebogen over deze specifieke vorm van kunst en vol overgave stortte ik me op de medailles. Ik werkte in die periode nog halftijds binnen de sociale sector, hoofdzakelijk met Roma en vluchtelingen. De link met het vooropgestelde thema "architectuur,, was dus snel gelegd. Het gaat hier immers ook niet om een enkeling: er zijn miljoenen Roma, er zijn miljoenen vluchtelingen en er zijn miljoenen daklozen, Samen een gigantisch aantal zwervende mensen. Eén ding hebben zij gemeen, namelijk, het gebrek aan een bestendige eigen ruimte. Maar wat doe je als je geen ruimte krijgt? Het antwoord ligt in de medailles.

Chaque médaille est entourée par le texte en latin. Au cœur de la médaille ronde vous observez un campement de Romas situé dans un centre urbain européen. Notez le contraste entre les deux cultures. Les possibilités et les moyens de "l'architecture,, des Roma – un peuple important qui n'a ni un espace approprié ni un pays propre sur notre terre – déterminent le caractère temporaire de celle-ci. Ou est-ce le contraire ? Les éléments de construction de leur établissement sont typiques : les caravanes, la tente de cirque, la corde à linge, les ordures errantes mais aussi la fierté et la liberté de cette classe sociale.

Leur propre architecture s'est profilée durant des siècles par leur existence de nomade puisque ces êtres n'étaient les bienvenus presque nulle part. Cela est toujours d'actualité, même en 2007.

De Latijnse tekst omringt telkens de medaille.

Op de ronde medaille ziet u In het middenveld een Roma-nederzetting binnen een Europese stadskern. Met contrast tussen hun en onze cultuur is groot. De mogelijkheden en middelen in de "bouwkunst", van de Roma - een aanzienlijke bevolkingsgroep die op onze aarde niet eens kan beschikken over een eigen ruimte, zeg maar eigen land - bepalen rrede het tijdelijke Karakter ervan. Of is het andersom?

We herkennen allemaal de bouwstenen van hun nederzettingen: de caravans, de circustent, de open waslijn, het vaak zwervend vuil maar ook de fierheid én de vrijheid van deze bevolkingsgroep.

De hun eigen architectuur is Immers gebaseerd op een, door de eeuwen heen ontwikkeld, zwervend bestaan mede veroorzaakt door het gegeven dat deze mensen haast nergens echt welkom zijn. Het niet overal welkom zijn, geldt ook nu nog, anno 2007.

La médaille octogonale est l'expression de l'espace architectural dans lequel beaucoup de réfugiés sont forcés de résider. Après avoir quitté leur patrie, suite à certaines circonstances en espérant une meilleure vie ailleurs, leurs seules possessions sont les vêtements du jour et le peu qu'ils ont pu prendre au moment de leur fuite. Au niveau d'architecture ce groupe a encore moins de possibilités et de moyens que les Roma. De plus la réclusion dans des établissements fermés leur enlève toute la liberté de mouvement. Ils sont devenus prisonniers dans notre architecture pénitentiaire. Encore anno 2007 !

De achthoekige medaille schetst de architecturale ruimte waarin heel wat vluchtelingen door westerse culturen, gedwongen worden te verblijven. Hun enige bezit, nadat ze omwille van omstandigheden in hun vaderland, have en goed hebben achtergelaten in de hoop op een beter bestaan elders, is de kleding van die dag en het weinige dat ze in hun vlucht konden meenemen. Qua architectuur heeft deze groep nog minder mogelijkheden en middelen dan de Roma. Door de opsluiting in gesloten centra verliezen ze bovendien alle bewegingsvrijheid. Op de koop toe worden ze als "gevangenen", ondergedompeld in onze gevangenisarchitectuur. Ook nu nog, anno 2007!

La médaille carrée développe le thème des sans-abri. La naissance de l'idée de base est remarquable. C'était un vrai cadeau. A l'époque j'étais invitée par deux anciennes collégiennes à participer à un week-end et cela après 33 ans. Ma seule condition était pouvoir apporter de l'argile pour pouvoir commencer ma troisième médaille. Pendant tout le trajet vers les Ardennes j'espérais trouver le modèle d'un portail qui correspondrait au "sans-abri de mon rêve...". Rien de ce que je voyais me convenait. Pendant la première ballade à Awenne, où nous séjournions, j'observais la chapelle et j'étais perplexe. Au dessus de la porte d'entrée, il se trouvait un bas-relief de Saint-Martin. N'était-ce pas lui qui avait cédé son manteau au sans-abri ? Ceci deviendra le décor de mon sans-abri.

La "construction,, de sans-abri est attachée à la porte de la chapelle. Personne ne peut entrer sans détruire le logement du sans-abri. A réfléchir.

De plus en plus les sans-abri eux aussi ne peuvent aller nulle part. Eux aussi, par suite de certaines circonstances sont sans possibilités ni moyens. Ils font parti des architectes les plus contemporains : ils construisent avec des matériaux de récupération. Aussi leur architecture est reconnaissable, au-delà les frontières. Encore aujourd'hui, anno 2007 !

De vierkante medaille behandelt het thema van de dakloze. Ik vertel graag hoe het idee voor deze medaille zich ontwikkelde. Met was een waar cadeau. Ik werd in die tijd door twee medestudenten uit het laatste jaar van mijn middelbare opleiding uitgenodigd om, na 33jaar, samen op weekend te gaan. De enige voorwaarde

die ik stelde was dat ik klei mocht meenemen om de derde medaille te kunnen opzetten. De hele rit naar de Ardennen had ik rondgekeken op zoek naar een portaal waaronder ik "de dakloze uit mijn geest,, kon herbergen. Niets van wat ik zag voldeed. Tijdens de eerste wandeling in Awenne, het was daar dat één van hen een huisje had gehuurd, zag ik het kleine kerkje en ik stond als aan de grond genageld. Boven de ingangspoort zag ik een uitgehouwen bas-reliëf van Sint-Maarten. Was hij niet die heilige die zijn mantel afstond aan de zwerver? Dit zou het decor worden voor mijn dakloze.

Het "bouwwerk,, van de dakloze is vastgemaakt aan de klink van de kerkdeur. Niemand kan nog in de kerk zonder de huisvesting van de dakloze af te breken. Met weze een doordenkertje. Ook daklozen kunnen nog zelden ergens terecht. Ook zij hebben, vaak door de omstandigheden, mogelijkheden noch middelen. Maar zij behoren tot de meest hedendaagse architecten. Zij "bouwen" met wegwerpmaterialen. Ook hun architectuur is herkenbaar, zelfs over de landsgrenzen heen. Ook nu nog, anno 2007 !

Enfin, avec ces médailles je questionne la relativité de l'architecture sans vouloir l'agresser. Il est évident que l'architecture est directement liée à l'espace disponible. Plus précisément s'il n'y a pas la reconnaissance de l'être humain, l'espace attribué, les moyens et les possibilités sont à l'avenant. Il y a tellement d'écart entre ces "styles,, typiques et les coutumes occidentales que nous ressentons une certaine honte pour les décrire sous le même dénominateur.

Et pourtant leur architecture est reconnaissable pour tout le monde. Au niveau mondial.

Même aujourd'hui, anno 2007 !

Ce constat est pour moi comme un miroir et... j'ai honte.

Kortom: met deze medailles stel Ik de relativiteit van architectuur aan de orde, zonder haar echter geweld te willen aandoen. Het staat buiten kijf dat architectuur direct gelinkt is aan de beschikbare ruimte en de tijdsduur van die beschikbaarheid. En nog erger: als je als mens niet wordt erkend zijn de toebedeelde ruimte, middelen en mogelijkheden navenant. De typerende "bouwstijlen,, staan zo ver af van de westerse gewoonten dat wij het haast beschamend vinden om deze zelfs nog maar te omschrijven onder dezelfde noemer. En toch is hun architectuur voor iedereen herkenbaar. Wereldwijd. Ook nu nog anno 2007 !

Het stilstaan hierbij is uiteindelijk, althans voor mij, een soort spiegel en... ik schaam me.

Pour consulter mes œuvres artistiques vous pouvez surfer sur : “de herbeelding,, par www.francienmaas.be

Voor mijn ander werk kan u surfen naar “de herbeelding,, via www.francienmaas.be

Fiche technique des médailles / Technische fiche van de slagpenningen

Pour / voor Roma (a) – Réfugiés / Vluchtelingen (b) – Sans-abri / Dakloze (c)

matériel / materiaal frappe, bronze patiné / geslagen, gepatineerd brons

dimensions / afmetingen 3 mm - 70 mm de diamètre / diameter

forme / vorm a : ronde / rond b: octogonale / achthoekig c : carrée / vierkant

tirage / oplage 50 pièces numérotées par type / 50 stuks genummerd per type

prix / kostprijs 300,- Euro

réalisation / realisatie Mauquoy Medal Cie, Grobbendonk

Les médailles sont mise en vente / De medailles worden te koop aangeboden.

Place rune commande par téléphone : 00.32.(0)14./ 41.95.10

par courriel : francienmaas@skynet

Bestellen kan telefonisch : 00.32.(0)14./ 41.95.10

Per e-mail : francienmaas@skynet

Suivant la disponibilité de la médaille vous recevez votre commande après règlement

Indien de gewenste medaille nog voorradig is, ontvangt u uw bestelling na overschrijving :

du prix d'achat / van de kostprijs	300,- Euro	x le nombre de médailles
		x het aantal gewenste medailles

+ des frais de port / van de portkosten

Ces médailles ont été sélectionnées pour l'exposition à l'occasion de :

Deze medailles werden geselecteerd voor de tentoonstelling ter gelegenheid van :

FIDEM XXX - ART MEDAL WORLD CONGRESS 2007 - COLORADO SPRINGS (USA)

FLASH – EXPO

Henri LANNOYE

Beelhouwwerken en tekeningen – *Sculptures et dessins*

Van / du 22-04-07 tot / au 13-05-07

Gesloten op zaterdag / *fermé le samedi.*

zondag open van 14.- tot 18.- h – andere dagen van 10.- – 16.- h

Ouvert le dimanche de 14.- à 18.- h – les autres jours de 10.- à 16.- h.

Monumental Park and Gallery – Luipegem 77, Bornem

Tel. 03 889 01 69